

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 3. Quid sit portare spiritum, & vivere in spiritu. Oratio ad Spiritum sanctum. Cur haec hora aurea, & sacra nuncupetur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

prosperis, timidus in adversis, interno Spiritus fervore paululum tepescente clamat cum Propheta e, *Mei autem penè moti sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei.* & f, *Quis consurget mihi adversus malignantes, aut quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem?* In tanto igitur discrimine constitutus præclara orationis arma assumens per viam cæli proficiscitur, portas Domini intrat in confessione, atria ejus in hymnis, cumque ingenti fiducia ad thronum gloriæ accesserit; Nunc, inquit, in tanta necessitate tu sancte Spiritus periclitantium fortitudo, pereuntium salus, iustorum custodia, pugnantium virtus, nunc promptus ingeri dignare nobis nostro refusus pectori. Adde ligna, novam struem beneficiorum, ut de novo igne succensa charitas non solum ardens in se, sed & aliis lucens bonorum operum splendore proximis accendat. Sic veniente Spiritu sancto vires resumit conscientia, fugit timor, augetur spes, & inimici nostri pacatam videntes animam, *Quæ est, inquit g, tanta exultatio? Fugiamus Israel, venit Deus in castra, Deus pugnat pro eis contra nos.* Nimirum h, *refulsit sol in clypeos aureos.* splenduit sancti Spiritus donum septiforme in potentiis animæ, & resplenderunt montes ab eis per boni operis exempla, & fortitudo genium dissipata est. Et i, *Nisi quia Dominus adjuvit me, paulo minus habitasset in inferno anima mea.*

3. Totum hoc negotium, ejusque seriem, & ordinem explicat elegantissimè mellissimus Scriptor, sanctique Spiritus dulcissimum organum Bernardus k: Veniens, inquit, Spiritus sanctus, & visitans miseram animam per septiformem gratiam suam primum infundit ei timorem, timori subinfert pietatem, ut miseriam timoris suavitas consoletur pietatis: pietati scientiam, ne à timore tristitia abundantior absorbeat, ne à pietate præsumptio vana præcipitet: scientiæ fortitudinem, scilicet contra tentationes: ut & proficiatur in bono; scientiæ & fortitudini suffragatur consilium; consilio intellectum addit, ut jam in interiori cordis sui legat per se non solum, quæ consulant homines, sed etiam quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta: intellectui sapientiam, ut, quod hætenus didicerat, jam ei transeat in affectum, ut per semetipsam ex gratia Dei sapiat, & sapidum ei fiat, & dulce quicquid hætenus durum videbatur, & intolerabile. Hanc

doctrinam de donis Spiritus sancti effudit super nos abundè sanctus Pater de plenitudine sua verbum bonum eructans. Illud autem observandum est, non omnibus eundem spiritum infundi, divisiones enim gratiarum sunt, & spiritus ubi vult spirat. Et quidem incipientibus servire Deo dulcedo quædam interna concedi solet, quatenus possit eorum mens, ut Sanctus Diadochus l Photicensis Episcopus admonet, sanctorum laborum præmium quantum futurum sit apertè cognoscere. Nam tenui spiritus aura afflato, & quodam quasi coruscamine transeuntis scintillæ tacti exultant, & fervent amore; sed nondum plena charitas eis inest, nondum juxta fluentia, & plenitudines residere dicuntur, ait Philo m Carpathiorum Antistes, ut possint arcana scripturarum rimari, & ea Christiano populo ad salutem impertiri. Alii autem perfectiores, & jam in Dei servitio provecti spiritu replentur, cujus ubertate potati bulliunt, exundant, erumpunt, fructificant, signa innovant, immutant mirabilia, nec ullum vanitatis periculum illis subest, quos plenissima charitas omnimodis occupavit.

§. I I I.

Quid sit portare spiritum, & vivere in spiritu. Oratio ad Spiritum sanctum. Cur hæc hora aurea, & sacra nuncupetur.

I. **C**UM dixisset Apostolus corpora nostra templum esse Spiritus Sancti, ita capitulum luculenta veritate conclusit n; *Glorificate & portate Deum in corpore vestro.* Ergo, inquit Paschasius o in fine librorum de Spiritu sancto, qui Spiritu sancto studiosè puritatis templum præparat in corde, per castitatem, & mortificationem carnis Deum portat in corpore, quia eum necesse est corporaliter portare, à quo spiritualiter possidemur. Hoc Sacramentum magnum est in horæ Tertie precibus sedulo recolendum, ut hæc horâ, quâ Spiritus sancti gratia olim in Apostolos diffusa est, talem nos vitam instituere proponamus, qualem exigit ipse Spiritus fons puritatis, gratiarum thesaurus, discretor cognitionum, qui scrutatur profunda cordium, qui mentis intentionem discernit,

Z z z z

qui

e Psalm. 72. f Psalm. 93. g 1. Reg. 4. h 1. Machab. 6. 39. i Psalm. 93. k Bern. serm. 1. de puritate spirituali. si tamen ipse auctor illius est.

l Diadoch. de perfect. cap. 90. m Philo comment. in Cant. cap. 5. vers. 12. n 1. ad Corinth. 6. 19. o Paschas. lib. 2. cap. 12.

qui nec minimam cuiuspiam imperfectionis paleam in cordis habitaculo residere permittit; quam non statim subtilissimæ circumspeditionis flamma comburat. Felix anima, quæcunque illa est, quæ abundans in spe, & virtute Spiritus sancti facta carnis spiritu mortificat, & sollicitè ambulans cum Deo suo mandata ejus efficaciter complet. Felix anima, cui bonum est adherere Deo, ut ita dicere possit: ego in Deo, & Deus in me est, & unus spiritus sumus, quoniam *qui adheret Deo, unus spiritus est.* Hoc est in carne spiritum esse, hoc est esse spiritum in spiritu, imò spiritum sine spiritu, sicut Richardus Victorinus p ostendit his verbis. An fortè hoc est spiritum in spiritu esse, semetipsum intra semetipsum totum colligere, & ea quæ circa carnem, sed etiam in carne geruntur, interim penitus ignorare? An etiam spiritum sine spiritu esse, est semetipsum extra semetipsum, & supra semetipsum totum effundere, & quæ sub ipso vel in ipso fiunt, omninò interim ignorare, & in illud divinitatis arcanum totum intrare? Sanè *Qui adheret Deo unus spiritus est,* & pfallere potest qui est hujusmodi, *Defecit in salutare tuum anima mea.* Sed hæc sublimioris literaturæ lineamenta alibi accuratius exprimere in animo est, si ipse spiritus adjuvet infirmitatem meam. Alioquin socordia depressus est ad Deum, qui justus est, ipse non justus, & mundi adhuc simulachra circumferens erigi non poterit: & peccatorum sarcina gravatus ad terram allidat. *In hoc scimus,* ait Joannes Apostolus q, *quoniam in Christo manemus, quia de spiritu ejus accepimus.*

2. Atque utinam mihi pars sit in sermone isto, ut in Christo manens de spiritu ejus accipiam, quia nemo nisi in spiritu Dei loquens dignus potest illius laudator inveniri. Utinam tangat idem spiritus cor meum dulcedine præsentis suæ, & spiritum rectum innovet in visceribus meis, quia scriptum est, *Rectos decet collaudatio r.* O ardor salutaris, Deus amor, Spiritus paraclete, te nunc appello, te nunc obtestor; qui felicissimo incendio orbem terrarum hac hora succendisti. A quatuor ventis cæli veni Spiritus, veni è patria felicitatis, & beatum illum amoris ignem, quem olim terris inspirasti, virali tuo illapsu eventila semper, ut crescat, & vivat. Emitte de thesauris tuis pretiosum imbrem septemplex gratiæ, cujus suavi dulcore infirmitatis meæ falsugo mitigetur. Uni cor credentium tibi, ut

p Richard. lib. 5. de contempl. cap. 12. q. 1 Joan. 5.
r Psalm. 32.

unum sint, unum sapiant, te unum laudent, & requirant, qui Patri, & Filio coæqualis ab utroque procedis uniens ambos, utpotè amborum individua connexio, unicum gluten, complexus indissolubilis, & pax exuperans omnem sensum. Ex innumero illo ignearum linguarum numero, quas hac hora in discipulos effudisti, non centum linguas inani Poëtarum voto, sed unam dumtaxat exopto, quam si mereret accipere, dicerem utique & ego: *Dominus dedit mihi linguam mercedem meam, & in ipsa laudabo eum*: dicerem & illud, *Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut sciam sustentare eum, qui lapsus est verbo. Et de excelso misit ignem in ossibus meis, & erudit me u.* Quod si nemo potest dicere, Dominus JESUS, nisi in Spiritu sancto x: stultum profectò esset sine ejusdem Spiritus assistentia ejus laudibus incumbere, qui major est omni laude.

f Ecl. 51:30. t Isai. 50:4. u Thren. 1:13.
x 1 ad Cor. 12:3.

M E T R U M XIV.

Accelerat cursum Titan, jam tertia magni
Pars est exacta diei.
Cum subito ingenti reboat nemus omne tumultu,
Tellus concussa tremiscit.
Nubila terrifico quat iuntur pulsa fragore,
Tonat alti Regia cæli.
Perque levem rutila discurrunt æra flamma,
Tremulis micat aura favillis.
Qua nova tempestas? miseris an submina terris
Displodit Numinis ira?
Qua flamma hac? varias efformat acumine linguas
Pectusque incendit amore.
Scilicet hic Amor est, proprios effusus in ignes,
Placido qui ulminat ictu.
Pandite mortales, penetratilia pandite cordis,
Deus ecce illabatur orbi.
Jam nova lux menti patefacto aspirat olympo,
Jam sacris ardeo flammis.
Adventum testata Dei jam servida totum
Spirant præcordia Numen.
Jam mea sublimi miscentur gaudia calo.
Votis jam sidera tango.
O Deus, o Patris, Natique è Numine Numen,
Divini spiritus oris.
Amborum communis amor, pax, unio, nexus,
Bonitas, & flamma perennis.
O dator, & donum, divumque æterna potestate
Mundum qui flammis complex.

E.

*Influe cœlestis septena charismata doni,
 Numenque infunde supernum.
 Atque mea æternus præcordia concremet ignis,
 Penetret tua flamma medullas.
 Nam nisi ab igne Deo non debet cordis in ara
 Comburi victima amoris.*

3. Durandus Tholosanus Præses y horam Tertiam auream ab Italis appellari asseverat. In jure etiam Canonico & sacra nuncupatur, hac enim hora facta Missarum solemnia festivis diebus juxta Ecclesiasticas sanctiones ex decreto Telephori Papæ solemniter celebrantur. Festivus inquam diebus, non omni die, ut volunt Græci, quos Humbertus Sylvæ Candidæ Episcopus impugnât in responsione contra Niceram. Narrat Joannes Moschus *aa* in prato spirituali cujusdam villæ incolas accusasse Presbyterum, quod nunc hora tertia, nunc hora nona Missam die Dominico celebraret non servans legitimum ordinem sanctæ oblationis. Antiqua enim Ecclesiæ consuetudo horam tertiam, quæ, ut ait Rupertus Abbas, *bb* cæteris illustrior est, Missis celebrandis ob honorem sancti spiritus destinavit. Configno hoc caput insigni Bernardi *cc* sententia, ut proprii semper, & alacres in divinis laudibus inveniamur. Nihil ita propriè quemdam in terris representat cœlestis habitationis statum, sicut alacritas laudantium Deum.

y Durand. l. 3. de ritib. Eccl. c. 8. z Distinct. 44. cap. fin. de consec. d. 1. c. Noctæ sanctæ. aa Pratum spirituale c. 27. bb Ruperr. l. 10. de div. off. cap. 18. cc Bern ser. 11. in Cantic.

CAPUT VIII.
 DE SEXTA.

S. I.

Divina majestas in sole præcipue elucet. Solis, & Dei comparatio ex sanctis Patribus.

1. **S**OL^a in aspectu amantians in exitu, vas admirabile, opus excelsum. In meridiano exurit terram, & in conspectu ardoris ejus quis poterit sustinere? Fornacem custodiens in operibus ardoris: tripliciter Sol exurens montes, radios igneos exuffans, & resurgens radiis suis obæcat oculos. Magnus Dominus qui fecit illum, & in sermonibus ejus

a Eccl. 43 : 2.

festinavit iter. Libet enim ab hoc solis encomio sextæ horæ tractationem ordiri, ut, quæ meridiano æstu fervente celebratur, æterni solis majestatem aptissimo nobis symbolo repræsentet. Solem vocat Dionysius *b* clarissimam imaginem Divinæ bonitatis: Sicut enim ille visibilis creaturæ unicus Princeps quasi quidam naturæ oculus universum condecorat, temporum vicissitudines distinguit, luce & influxu vitam mortalibus administrat: ita Deus omnium causâ, initium, & vita attingit à fine usque ad finem fortiter, omnia penetrat, omnia temperat, omnia continet, omnia vivificat. Dempfit soli materiam Averroes, subtrahamus eidem & quantitatem, aded ut lumen solum supersit mirifica virtute refertum, nulla figura definitum, & in immensum spatium circumquaque diffusum, ita tunc excedens intelligentiam, sicut nunc aciem oculorum exuperat. Hac fermè ratione Deum pro viribus ex sole cognovisse videbimur, qui posuit in ipso tabernaculum suum. Appositè ad hæc Theologorum Phoenix Nazianzenus *c*. Quod sensibilibus rebus est Sol noster, hoc intelligibilibus est Deus. Ille mundum hunc aspectabilem collustrat, hic invisibilem. Ille corporis oculos ita afficit, ut lumen ipsius intueri possint: hic mentes Deiformes reddit. Ille corporeis rebus oculorum acie prædicis, & iis quæ in aspectum cadunt hanc vim tribuit, ut & illa videre, & hæc visu percipi possint; ipse tamen omnia, quæ oculis subjecta sunt, pulchritudine antecellit: hic eodem modo cum tam iis, quæ intelligentia utuntur, quam quæ mente, & intellectu comprehenduntur, hoc afferat, ut & illa intelligant, & hæc intelligentia percipiantur; ipse tamen intelligibilium omnium summus est, in quo desiderium omne consistit, ac desigitur, nec supra eum mens ulla ferri potest, quantumvis Philosophica, altissimè tendens, ac summè curiosa. Hæc Gregorius. Cui concinens Thalassius Monachus ait *d*, quod est lux videntibus, & visus, hoc est Deus intelligentibus, & intellectis. Sicut autem Sol omnia collustrat, ita Deus sedere dicitur quasi in *εὐρανῶν οὐρανῶν*, ut Marius Victorinus *e* loquitur, unde universali oculo, id est, lumine substantiæ suæ omnia videt. Hanc verò Dei cum sole analogiam alii Patres quam plurimi, & Doctores gravissimi variis paradigmaticis expresserunt.

Zzz z Non

b Dionys. c. 4. de div. nominib. c Nazianz. orat. 21. d Thalass. centur. 2. e Mar. Victorin. lib. 4. ad Arrium.